

Abstract: the regulatory principles of regulation of innovation safety in the system of national economic security of Ukraine are summarized, indicators of innovation safety are singled out as analytical management tools at the level of an industrial enterprise.

Keywords: economic security, innovative security, indicators

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

ВОЛОЩУК Лідія,
*д-р. екон. наук, професорка, завідувачка
кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Національний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна*

УРЯСЬЄВ Микола,
*здобувач 3-го рівня вищої освіти
Національний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна*

Анотація: обґрунтовано доцільність застосування інструментів аналізу фінансової звітності для оцінки ефективності управління фінансовими потоками підприємства, запропоновано рекомендації щодо удосконалення підходів до розрахунку певних фінансових коефіцієнтів та оцінки фінансової безпеки, як однієї з результатуючих характеристик ефективності управління фінансовими потоками підприємства.

Ключові слова: фінансові потоки, фінансовий аналіз, оцінювання, управління

Поняття фінансових потоків стосовно мікрорівня управління досі є доволі дискусійним у наукових джерелах. Доволі часто їх ототожнюють з грошовими потоками. Водночас, погоджуємось з [1], що це поняття є більш ширшим і на відміну від грошового фінансовий потік може передбачати також рух, що стосується як грошових, так і негрошових операцій. Отже, це цілеспрямований рух фінансових ресурсів чи фінансових інструментів, що характеризується позитивним або негативним результатом [1].

Саме таке розуміння є підґрунтям деяких з існуючих підходів до оцінки ефективності управління фінансовими потоками, які спираються на інструментарій аналізу фінансової звітності в частині використання ключових індикаторів фінансового стану та ефективності діяльності підприємства як індикаторів ефективності управління фінансовими потоками. Вважаючи такий

підхід вельми виправданим надалі розглянемо деякі проблемні аспекти застосування інструментарію фінансового аналізу в оцінюванні діяльності підприємств в сучасних умовах.

Так, в розрахункових моделях більшості означених показників рентабельності діяльності та оборотності активів застосовується значення чистого доходу від реалізації. Цей показник фінансової звітності визначає чистий дохід від основної операційної діяльності підприємства. Відтак, ця стаття доходів є найбільш впливовою в формуванні доходів та фінансових результатів діяльності. Водночас, ототожнення чистих доходів підприємства з чистим доходом від реалізації продукції є доречним лише у випадку коли доходи від іншої операційної діяльності є несуттєвими.

Практика ж діяльності промислових підприємств в останні роки показує зростаючий вплив іншої операційної діяльності на формування їх доходів та фінансових результатів. Багато підприємств промислового сектору, не змінюючи офіційно основного виробничого виду діяльності, на практиці компенсують неефективність останнього за рахунок надання в оренду своїх виробничих площ (що віддзеркалюється у доходах іншої операційної діяльності), або освоюють відмінні від основного виробництва види діяльності для збереження доходності.

В таких умовах нехтування доходами іншої операційної діяльності, а в деяких випадках і неопераційними доходами, при аналізі показників ефективності діяльності – рентабельності та оборотності, на наш погляд призводить до викривлення їх значень та зниження об'єктивності оцінки ефективності як чинника розвитку підприємства [2].

Ще одним суперечливим аспектом аналізу ефективності є застосування показника чистого прибутку (збитку) як «кінцевого» фінансового результату діяльності підприємства. У формах фінансової звітності за національними стандартами є показник «сукупний дохід», що визначається коригуванням чистого прибутку (збитку) на вартість дооцінки (уцінки) необоротних активів, фінансових інструментів та накопичених курсових різниць. Так, вартість уцінки

або дооцінки необоротних активів може суттєво впливати на коригування чистого прибутку. Отже, нехтування різницею між чистим прибутком (збитком) та вартістю «сукупного доходу» також викривлює результати аналізу ефективності діяльності підприємства [2].

Відтак, можна запропонувати альтернативні підходи до побудови розрахункових моделей аналізу оборотності активів та рентабельності діяльності підприємства, що, на відміну від традиційного, враховує в якості показника доходу не лише чистий дохід від реалізації продукції, а дохід від операційної діяльності підприємства («чистий дохід від реалізації» + «дохід від іншої операційної діяльності»), або загальний дохід діяльності (дохід від операційної діяльності + доходи від неопераційної діяльності). До того ж у випадках коли величина сукупного доходу зазначена у звітності відрізняється від величини чистого прибутку (збитку) вважаємо доцільним застосування саме сукупного доходу в розрахункових моделях рентабельності.

Але оцінювання ефективності управління передбачає не лише розрахунки певних фінансових коефіцієнтів та їх статистичний аналіз, а їх якісну інтерпретацію. І на цьому етапі також можуть виникати складнощі при практичному застосуванні інструментів фінансового аналізу, адже а) частина показників є ненормованими; б) отримані значення показників різних груп можуть мати різний рівень (задовільний та незадовільний) та різну динаміку (позитивну та негативну), що ускладнює вироблення об'єктивної комплексної оцінки.

Отже, постає питання визначення певної комплексної результуючої характеристики, щоб узагальнювала результати управління фінансовими потоками та дозволяла оцінити його ефективність.

Вважаємо, що однією з таких характеристик може бути рівень фінансової безпеки підприємства. Адже, метою управління фінансовими потоками є, зокрема, й забезпечення високого рівня фінансової безпеки. Підходів до оцінювання її рівня у сучасному науковому доробку є доволі багато [2]. В подальшому розглянемо ті, що також поєднують оцінювання фінансової

безпеки із застосуванням інструментарію аналізу фінансового стану підприємств.

Так, Гнилицька Л.В. [3], пропонує підхід до оцінки фінансової безпеки за системою показників аналізу фінансової звітності, де кожному діапазону значень певного фінансового показника відповідає якісне визначення рівня фінансової безпеки. Недоліком авторської методики є відсутність рекомендацій щодо інтегральної оцінки (визначення рівня фінансової безпеки) за всією системою показників. Для його усунення пропонуємо застосувати метод бальних оцінок, що дозволить «оцифрувати» визначений рівень фінансової безпеки за кожним показником й надалі отримати інтегральну бальну оцінку (табл.1).

Таблиця 1 – Визначення рівня фінансової безпеки підприємства за комплексом фінансових показників

Найменування показника	Рівень ФБП		
	Низький	Середній	Високий
	1	2	3
Коефіцієнт фінансової незалежності	<0,3	0,3-0,5	>0,5
Доля позикових коштів в загальній сумі джерел	>0,7	0,5-0,7	0,5
Коефіцієнт фінансового важеля	>2,3	1,0-2,3	1,0
Коефіцієнт поточної ліквідності	<1,0	1,0-2,0	>2,0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	<0,4	0,4-0,8	>0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	<0,1	0,1-0,2	>0,2
Рентабельність всіх активів	<0,05	0,05-0,1	>0,1
Рентабельність власного капіталу	<0,1	0,1-0,15	>0,15
Коефіцієнт оборотності сукупних активів	<1,0	1,0-1,6	>1,6

Джерело: удосконалено авторами на основі [3]

Результати апробації такого підходу для визначення ефективності управління фінансовими потоками одного з стратегічних підприємств Одеського регіону наведена в табл.2.

Таблиця 2 Визначення рівня ефективності управління фінансовими потоками підприємства за комплексом фінансових показників

Найменування показника	Значення по роках			Рівень ефективності управління		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,38	0,36	0,35	Середній 2	Середній 2	Середній 2
Доля позикових коштів в загальній сумі джерел	0,62	0,64	0,65	Середній 2	Середній 2	Середній 2
Коефіцієнт фінансового важеля	1,63	1,78	1,86	Середній 2	Середній 2	Середній 2
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,52	1,38	0,91	Середній 2	Середній 2	Низький 1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,88	0,81	0,51	Високий 3	Високий 3	Середній 3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,11	0,07	Низький 1	Середній 2	Низький 1
Рентабельність всіх активів	6,06	1, 19	1,42	Середній 2	Низький 1	Низький 1
Рентабельність власного капіталу	15,94	3,28	4,03	Високий 3	Низький 1	Низький 1
Коефіцієнт оборотності сукупних активів	1,71	1,70	1,60	Високий 3	Високий 3	Високий 3
Модальна оцінка	x	x	x	Середній	Середній	Середній
Підсумкова оцінка (балів)	x	x	x	20	18	16
Середня оцінка (балів)	x	x	x	2,22	2,0	1,78
Оцінка рівня ефективності управління				Середній	Середній	Низький

Джерело: розраховано авторами

Наведені рекомендації, на нашу думку, є слушними для практичного застосування при формуванні системи інформаційно-аналітичного забезпечення оцінювання ефективності фінансового управління на промисловому підприємстві.

Література:

1. Пасінович І.І. Сучасні підходи до управління фінансовими потоками суб'єктів господарювання/ Пасінович І.І., Сич О.А.// Ефективна економіка. №8, 2020. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/56.pdf> (дата звернення: 05.11.2023)
2. Волощук Л.О. Інноваційний розвиток та економічна безпека промислових підприємств: проблеми комплексного управління. [монографія] / Л.О. Волощук / Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 396 с.
3. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування

системи економічної безпеки підприємства: дисерт. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»/ Л.В. Гнилицька. – Київ: ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана», 2012. – 483 с.

***Abstract:** the expediency of using financial reporting analysis tools to assess the effectiveness of managing financial flows of an enterprise is substantiated, recommendations are offered for improving approaches to the calculation of certain financial ratios and assessing financial security as one of the resulting characteristics of the effectiveness of managing financial flows of an enterprise.*

***Keywords:** financial flows, financial analysis, evaluation, management*

РОЗВИТОК ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

ГАЛКІН Василь,
*старший викладач кафедри обліку
і оподаткування, Миколаївський
національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

***Анотація:** Стійкий розвиток зернової галузі України є стратегічно важливим для соціально-економічного розвитку, який являється одним із найважливіших показників стану економіки країни. Зернова галузь безпосередньо впливає на добробут населення, забезпечує продовольчу безпеку країни та є об'єктом зовнішньої торгівлі, що приваблює інвесторів.*

***Ключові слова:** зерно, продовольча безпека, експорт, збройна агресія.*

Стратегічним напрямом розвитку сільського господарства є виробництво зернової продукції, що створює продовольчу безпеку держави, а також постачає сировину для агропромислового комплексу, забезпечує зернофуражем тваринництво та є потужним експортним потенціалом [1].

У сучасних умовах збройної агресії російської федерації виникла ціла низка проблемних питань, які потягнули за собою скорочення посівних площ зернових культур, зниження урожайності таких культур, а також затримку та зменшення обсягів експорту зернової продукції [2]. Тому, в таких умовах, важливо об'єктивно досліджувати проблеми ринку зерна та визначатися із перспективним розвитком зернової галузі.

Зерновий ринок посідає пріоритетне місце у структурі національної економіки. Виробництво, переробка і експорт зернових культур є джерелом наповнення державного бюджету [3].